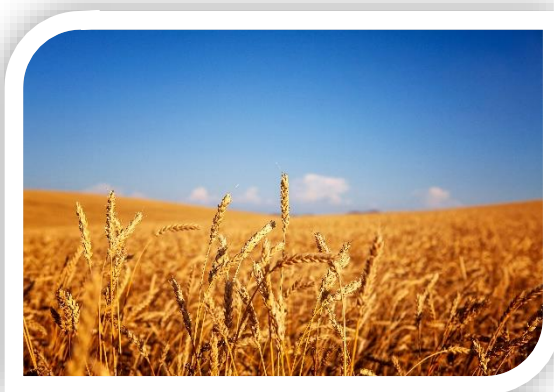
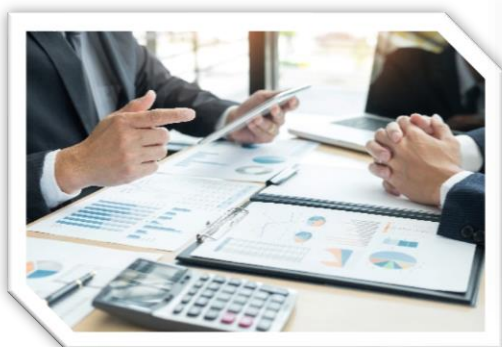

НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН
СТАТИСТИКИЙН
ХЭЛТЭС

ДҮҮРГИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН БАЙДАЛ 2024/05

www.ubstat.mn
www.1212.mn
nalaikh@nso.mn
7023-3672

АГУУЛГА

	Хуудасны дугаар
ДҮҮРГИЙН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ, 2020-2024 ОН	2
АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ	3
ИРГЭНИЙ БҮРТГЭЛ	4-5
НИЙГМИЙН ДААТГАЛ	5-6
ЭРҮҮЛ МЭНД	6-7
СОЁЛ УРЛАГ	8
АМЬДАРЧ БУЙ ОРЧИН	8-9
ГЭМТ ХЭРЭГ	9-10
ТӨСӨВ	10
ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ҮНЭ	11
АЖ ҮЙЛДВЭР	12-13
ХАРИЛЦАА ХОЛБОО	13
АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ	13-14
ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ ШИЙДВЭРЛЭЛТ	15

ДҮҮРГИЙН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Хүснэгт 1. Дүүргийн нийгэм, эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020	2021	2022	2023	2024
Суурин хүн ам, жилийн эцэст	тоо	38 690	38 929	39 579	40238	-
Шинээр төрсөн хүүхэд	тоо	354	377	339	363	292
Халдварт өвчнөөр өвчилсөн хүн	тоо	164	958	4 043	174	141
Бүртгэсэн гэмт хэрэг	тоо	139	93	166	160	158
Орон нутгийн төсвийн орлого	сая төгрөг	16 342.7	23 191.5	6 274.5	7 462.9	10 127.4
Орон нутгийн төсвийн зарлага	сая төгрөг	16 478.7	26 177.4	6 300.3	6 618.1	9 832.2

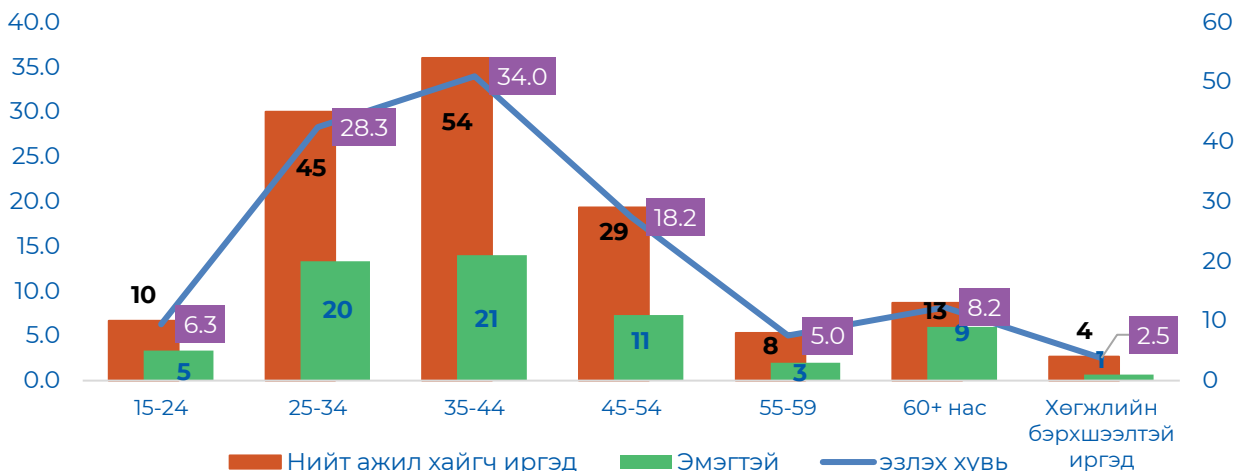
Эх үүсвэр: Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс

ХҮН АМЫН АЖИЛ ЭРХЛЭЛТ

Дүүргийн Хөдөлмөр, Халамж үйлчилгээний хэлтэст бүртгэлтэй, ажилгүй иргэдийн тоо 159, өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад өмнөх үетэй харьцуулахад 9.6%-иар нэмэгдэж, харин 43.4 хувь нь эмэгтэйчүүд эзлэж байна.

Зураг 1. Ажил хайгч иргэдийн тоо нас, хүйсээр, эзлэх хувь

Хүснэгт 1. Дүүргийн ажилгүйчүүд, насны бүлэг, хүйсээр, жил бүрийн III сард

Үзүүлэлт	2021		2022		2023		2024		
	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	Бүгд	эмэгтэй	
Ажилгүйчүүд	137	64	149	77	145	58	159	69	
Насны бүлгээр:	15-24	19	8	39	14	18	5	10	5
	25-34	48	22	62	34	66	28	45	20
	35-44	40	17	26	15	29	13	54	21
	45-54	22	14	15	11	26	13	29	11
	55-59	7	2	4	1	6	0	8	3
	60 +	1	1	3	2	0	0	13	9
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд	5	2	4	3	2	1	4	1	

Хүснэгт 2. Бүртгэлтэй ажилгүйчүүд, боловсролын түвшнээр

Үзүүлэлт	Ажилгүйчүүдийн тоо				Дүнд эзлэх хувь			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Ажилгүйчүүд, бүгд	137	149	145	159	100.0	100.0	100.0	100.0
Магистр, доктор	1	0	2	3	0.7	-	1.4	1.9
Дипломын болон бакалавр	31	32	34	30	22.6	21.4	23.4	18.9
Тусгай мэргэжлийн дунд	8	7	6	5	5.8	4.7	4.1	3.1
Техникийн болон мэргэжлийн	6	15	24	18	4.5	10.2	16.6	11.3
Бүрэн дунд	83	77	64	80	60.7	51.7	44.1	50.3
Суурь	4	14	12	15	2.9	9.4	8.3	9.4
Бага боловсрол	2	2	3	6	1.4	1.3	2.1	3.8
Боловсролгүй	2	2	0	2	1.4	1.3	-	1.3

Эх үүсвэр: Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний хэлтэс

ИРГЭНИЙ БҮРТГЭЛ

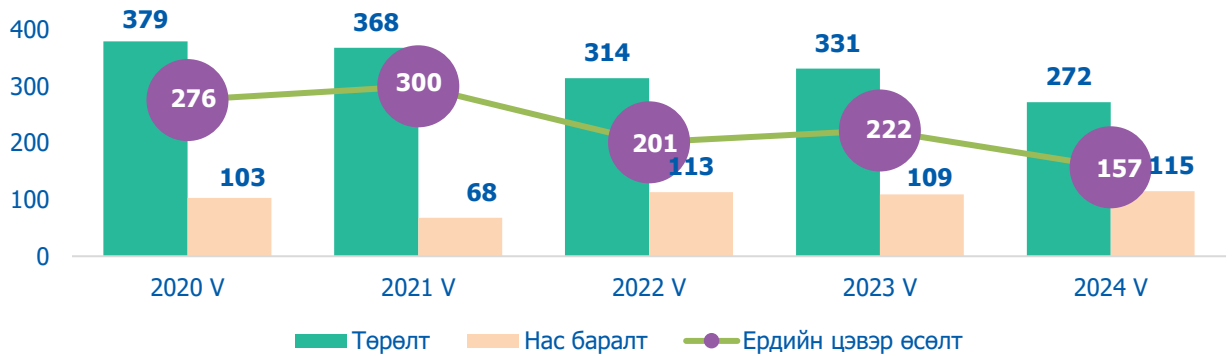
2024 оны эхний 5 сард шинээр төрсөн 272 хүүхдийг иргэний бүртгэлд бүртгэн авч, нас барсан 115 хүнийг бүртгэлээс хасаж, 70 гэрлэлт, 30 хосын гэр бүл цуцлалтыг тус тус бүртгэсэн байна.

Шинээр мэндэлсэн хүүхдийн тоог өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 59 хүүхдээр (17.8%) буурч, нас баралт өмнөх оны мөн үеэс 6 (5.5%) өссөн байна. Нийт мэндэлсэн хүүхдийн 56.6 хувь нь хүү, 43.4 хувь нь охин байна. Нийт нас баралтад 63.5 хувь нь эрэгтэй, 36.5 хувь нь эмэгтэй хүн эзлэж байна.

Хүснэгт 3. Төрөлт, нас баралтын бүртгэл, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт		2020	2021	2022	2023	2024
Төрсөн хүүхэд, бүгд		379	368	314	331	272
Үүнээс:	Эрэгтэй	190	200	158	166	154
	Эмэгтэй	183	168	156	165	118
Нас баралт, бүгд		103	68	113	109	115
Үүнээс:	Эрэгтэй	69	42	70	62	73
	Эмэгтэй	34	26	43	47	42

Зураг 2. Хүн амын ердийн цэвэр өсөлт

Хүснэгт 4. Гэрлэлтээ бүртгүүлсэн хос, насны бүлгээр, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	2022		2023		2024	
	эрэгтэй	эрэгтэй	эмэгтэй	эмэгтэй	эмэгтэй	эмэгтэй
Нийт	65	65	90	90	70	70
18-19	1	4	-	2	-	2
20-24	11	15	16	15	11	19
25-29	26	28	29	33	27	23
30-34	16	13	14	16	13	10
35-39	8	3	16	13	3	3
40-44	1	1	11	5	5	3
45-49	1	-	2	5	6	4
50 +	1	1	2	1	5	6

2024 оны эхний 5 сард гэрлэлтээ бүртгүүлсэн 70 хос байгааг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 20 (22.2%) буурсан байна. Хосуудыг насны бүлгээр нь авч үзвэл 1.4% нь 18-19 насны, 21.4% нь 20-24 насны, 35.7% нь 25-29 насны, 16.5% нь 30-34 насны, 4.3% нь 35-39 насны, 5.7% нь 40-44 насны, 7.1% нь 45-49 насны, 7.9% нь 50+ насны хан байна.

Хүснэгт 5. Гэр бүл цуцлалт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт		2020	2021	2022	2023	2024
Гэр бүл цуцлалт, бүгд		11	13	39	30	30
Гэр бүл байсан хугацаагаар (жилээр)	1 хүртэл	-	-	-	2	5
	1-3	-	4	16	2	2
	4-6	-	2	6	3	6
	7-9	-	2	-	6	8
	10-14	9	3	4	7	7
	15-19	2	-	4	5	1
	20 ба түүнээс дээш	-	2	9	5	1

2024 оны эхний 5 сард нийт 30 хос гэр бүлээ цуцлуулсан байна. Гэр бүл байсан хугацаагаар нь ангилбал, 16.7% нь 1 хүртэл жил 6.7% нь 1-3 жил, 20.0% нь 4-6 жил, 26.7% нь 7-9 жил, 23.3% нь 10-14 жил, 3.3% нь 15-19 жил, 3.3% нь 20 ба түүнээс дээш жил ханилсан хосууд байна. Дүүргийн хэмжээнд бүртгэгдсэн гэр бүл цуцлалтын үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 26 (2.6 дх) өссөн байна.

Дүүрэгт 2024 оны эхний 5 сард 7 хүүхэд үрчлэгдсэн байна.

Хүснэгт 6. Үрчлэлтийн үзүүлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт		2020	2021	2022	2023	2024
Үрчлэгдсэн хүүхэд, бүгд Үүнээс: насны бүлгээр		10	6	5	10	7
3 хүртэл		4	4	-	7	3
3-6		2	-	-	-	-
7-9		2	1	2	1	1
10 ба түүнээс дээш		2	1	3	2	3

Эх үүсвэр: Налайх дүүргийн Улсын бүртгэлийн хэлтэс

НИЙГМИЙН ДААТГАЛ

2024 оны эхний 5 сард нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого 7795.0 сая төгрөгт хүрч, нийгмийн даатгалын санд төвлөрчээ. эхний 5 сард нийгмийн даатгалын сангаас 28780 даатгуулагч иргэнд 24135.5 сая төгрөгийн тэтгэвэр, тэтгэмж олгосон байна.

Хүснэгт 7. Нийгмийн даатгалын сангийн зарцуулалт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	2023		2024	
	Даатгуу- лагчдын тоо	Олгосон (сая.төг)	Даатгуу- лагчдын тоо	Олгосон (сая.төг)
Нийт орлого	-	5 968.1	-	7 795.0
Тэтгэврийн даатгалын сан	-	4 996.1	-	6538.1
Тэтгэмжийн даатгалын сан	-	528.5	-	679.4
ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	-	347.1	-	452.6
Ажилгүйдлийн даатгалын сан	-	96.4	-	124.9
Нийт зардал	29 508	17 152.1	28 780	24 135.5
Тэтгэврийн даатгалын сан	27 848	14 980.3	25 778	20 977.7
Өндөр насны тэтгэвэр	19 472	10 610.7	19 477	16 923.2
Тахир дутуугийн тэтгэвэр	3 957	1 676.7	3 079	1 420.6
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	1 536	676.3	1 183	547.8
Цэргийн тэтгэвэр	2 519	2 016.4	2 039	2 086.1
ҮОМШӨ-ний даатгалын сан	853	1 241.9	1 922	1 618.1
Тахир дутуугийн тэтгэвэр	728	1 181.1	1 782	1 547.7
Тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр	38	48.8	80	58.4
Сувилалын зардал	75	3.4	50	5.3
ҮОМШӨ ХЧТА ¹	12	8.6	10	6.7
Тэтгэмжийн даатгалын сан	985	524.6	501	947.1
Хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны	582	62.3	179	59.7
Жирэмсний амралт	289	338.3	223	687.9
Оршуулга	114	124.0	99	199.5
Ажилгүйдлийн даатгалын сан	186	405.3	579	592.6
Ажилгүйдлийн тэтгэмж	186	405.3	579	592.6

Эх үүсвэр: Нийгмийн даатгалын хэлтэс

¹ Үйлдвэрлэлийн осол мэргэжлээс шалтгаалах өвчин, хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан

Зураг 3. Даатгалын сангийн зарлага

Тэтгэврийн даатгалын сангаас 2024 оны эхний 5 сард 25778 тэтгэвэр авагч иргэдэд 20977.7 сая төгрөг олгосон байна. Олгосон нийт тэтгэврийн 80.7 хувийг өндөр насны, 6.8 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн, 2.6 хувийг тэжээгчээ алдсан, 9.9 хувийг цэргийн тэтгэвэрт зарцуулсан байна.

ЭРҮҮЛ МЭНД

2024 оны эхний 5 сард төрсөн эхийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 69 (19.2%) буурч, нас баралт өмнөх оны мөн үеэс 5 (4.8%) өссөн байна.

Хүснэгт 8. Төрөлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	2020	2021	2022	2023	2024
Амаржсан эхийн тоо, бүгд	351	373	334	360	291
Амьд төрсөн хүүхэд	354	377	339	363	292
Амьгүй төрсөн	1	2	1	-	3
Эхийн эндэгдэл	1	-	-	-	-
Нас баралт	107	114	105	105	110
Үүнээс: нэг хүртэл насандаа эндсэн хүүхэд	3	9	4	4	1
Эмнэлгийн нөхцөл дэх нас баралт	6	9	7	4	21
Гэрийн нөхцөл дэх нас баралт	82	84	67	84	67
Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн нас баралт ²	19	21	31	17	22

2024 оны эхний 5 сард бүртгэгдсэн нийт нас баралтын 60.1 хувийг гэрийн орчин нөхцөлд гарсан нас баралт эзэлж байгаа бол 20.0 хувийг Улаанбаатар хотод хэвтэн эмчлүүлж байгаад, 19.9 хувь нь дүүргийн эмнэлэгт гарсан нас баралт эзэлж байна.

² Дүүргийн харьяат иргэдээс Улаанбаатар хотын эмнэлгүүдэд хэвтэн эмчлүүлж байгаад гарсан нас баралт

Хүснэгт 9. Дүүргийн хэмжээнд гарсан халдварт өвчин, жил бүрийн I-V сард

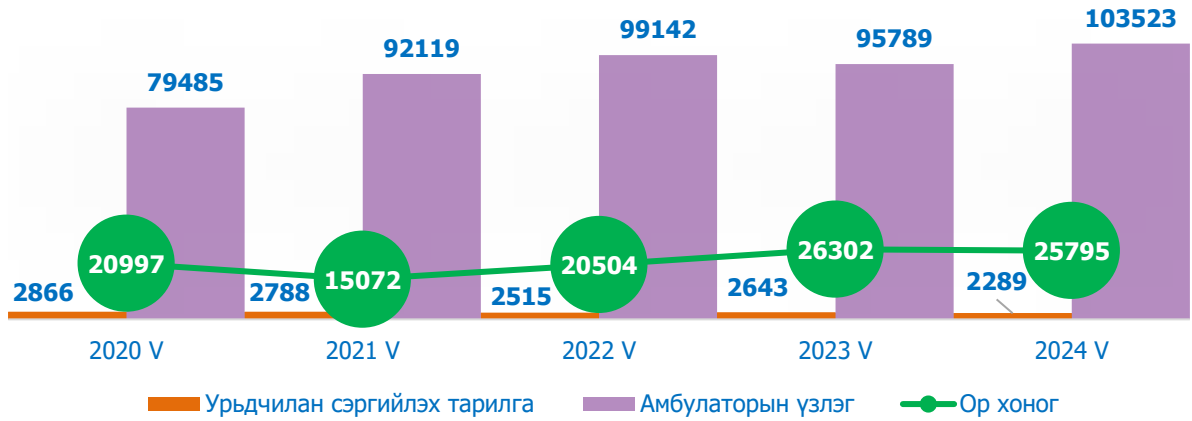
Үзүүлэлт	2020	2021	2022	2023	2024
Нийт халдварт өвчин	164	958	4043	174	141
Хурц халдварт өвчин:	24	844	3939	70	62
Гепатит В вирус	1	1	-	-	-
Гепатит С вирус	1	1	-	-	1
Менинжет	-	-	-	-	-
Салхин цэцэг	13	6	4	11	43
Паротит	1	-	-	1	2
Бруцеллез	-	-	-	1	-
Ёлом	1	1	-	-	-
Дизентери	-	-	1	2	2
Сальмонеллэз	-	-	-	-	1
Гар, хөл, амны өвчин	2	1	1	7	11
Хумхаа	-	-	-	1	-
Улаан эсэргэнэ	4	-	1	5	2
Коронавирус	-	834	3931	42	-
Сүрьеэ	24	21	12	21	11
Арьс өнгөний өвчин	116	93	92	83	68
Тэмбүү	29	36	33	40	36
Төрөлхийн тэмбүү	-	-	-	-	1
Заг хүйтэн	40	32	33	24	13
Бэлгийн замын мөөгөнцөр	24	8	5	10	13
Трихомониаз	23	17	21	9	5

Эрүүл мэндийн үзүүлэлтээр дүүргийн хэмжээнд хурц халдварт өвчнөөр 62 хүн өвчилсөн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 8 (11.4%) хүнээр буурсан. Сүрьеэгээр 11 хүн өвчилсөн нь 10 (47.6%) тохиолдлоор, арьс өнгөний өвчлөл 68 гарсан нь 15 (18.0%) хүнээр тус тус буурсан байна. Нийт халдварт өвчний гаралт 141 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 33 (18.9%) буурсан байна.

Хүснэгт 10. Эмнэлгийн үзлэгийн үзүүлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	2020	2021	2022	2023	2024
Урьдчилан сэргийлэх тарилга	2 866	2 788	2 515	2 643	2289
Амбулаторын үзлэг	79 485	92 119	99 142	95 789	103523
Ор хоног	20 997	15 072	20 504	26 302	25795
Эмчийн тоо	76	84	84	93	94
Сувилагчийн тоо	108	91	100	108	111
Орны тоо	227	235	325	225	227

Зураг 4. Эмнэлгийн үзлэгийн үзүүлэлт

Амбулаторийн үзлэгийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 7734 (8.0%) өсч, ор хоног 507 (1.9%), урьдчилан сэргийлэх тарилга 354 (13.4%) тус тус буурсан байна

Эх үүсвэр: Эрүүл мэндийн төв

СОЁЛ УРЛАГ

Дүүргийн соёл, урлагийн байгууллага 2024 оны эхний 5 сард нийтдээ 8 төрлийн 71 ажил, үйлчилгээг явуулж, 16424 хүнд үйлчилсэний 8440 (51.4%) том хүн, 7984 (48.6%) нь хүүхэд байна. Үйлчилгээний нийт орлого 15043.0 мянган төгрөг байна.

Хүснэгт 11. Соёл, урлагийн үйл ажиллагааны үндсэн үзүүлэлт, I-V сард

Ажил үйлчилгээ	Нийт	Үүнээс:						Номын сан (уншигчид)	Музейн ³ үзэгчид
		Урлагийн тоглолт	Олон нийтийн ажил	Хурал цуглаан	Кино үзвэр	Уралдаан тэмцээн	Дугуйлан сургалт		
Бүгд	71	10	29	8	10	4	8	1	1
Үйлчлүүлэгчийн тоо									
Нийт	16424	3410	6079	1578	3676	768	465	189	259
Том хүн	8440	2665	3434	1578	164	523	2	16	58
Хүүхэд	7984	745	2645	-	3512	245	463	173	201

Эх үүсвэр : Соёл урлагийн ордон

АМЬДАРЧ БУЙ ОРЧИН

2024 оны эхний 5 сард хот тохижилтын ажил үйлчилгээний нийт орлого 305.8 сая төгрөг болж, орлогын 48.0 хувийг орон сууц, 39.2 хувийг гэр хороолол, 12.8 хувийг аж ахуйн нэгжээс хуримтлуулсан орлого эзэлж, нийтдээ 66.6 мянган тонн хогийг зөөж, тээвэрлэсэн

байна.

³ Орон нутаг судлах танхим

Хүснэгт 12. Хот тохижилтын үзүүлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2022	2023	2024	Үүнээс:		
					Орон сууцны	Гэр хороолол	ААНБ
Нийт орлого	Сая/төг	122.0	123.3	305.8	147.0	120.0	38.8
Хог тээвэрлэлт	Мян/тн	-	21.7	66.6	20.7	30.0	15.9

Эх үүсвэр: Тохижилт үйлчилгээ ОНӨААТҮГазар

2024 оны эхний 5 сард дүүргийн хэмжээнд 208.9 мянган м³ ус борлуулснаас, 133.1 мянган м³ (63.7%) усыг хүн амд, 75.8 мян.м³ (36.3%) усыг аж ахуйн нэгж байгууллагад түгээсэн байна.

Хүснэгт 13. Орон сууц, нийтийн аж ахуйн үйлчилгээ, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020	2021	2022	2023	2024
Шахсан ус	мянган м ³	374.9	400.6	406.3	292.0	307.1
Борлуулсан ус	мянган м ³	202.3	386.7	307.6	229.9	208.9
Үүнээс: Хүн амд	мянган м ³	131.2	254.2	221.6	132.5	133.1
Аж ахуйн нэгж байгууллагад	мянган м ³	71.1	132.6	86.1	97.4	75.8
Татан зайлуулсан бохир	мянган м ³	144.0	303.4	252.3	177.3	173.8
Ус борлуулалтын орлого	сая төгрөг	300.3	542.4	512.4	417.6	374.1
Сувагжуулалтын орлого	сая төгрөг	157.1	266.9	250.6	133.8	224.6
Халаалтын орлого	сая төгрөг	132.5	192.1	177.4	237.4	172.5

Эх үүсвэр: Чандмань Налайх ОНӨААТҮГазар

ГЭМТ ХЭРЭГ

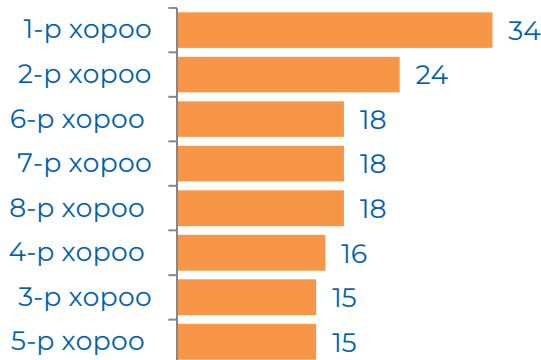
Дүүрэгт 2024 оны эхний 5 сард 158 гэмт хэрэг гарсан нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 2 гэмт хэргээр (1.2%) буурсан байна.

Хүснэгт 14. Бүртгэгдсэн нийт гэмт хэрэг, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт		2020	2021	2022	2023	2024
Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, бүгд		139	93	166	160	158
Хүн амины	Санаатай	2	2	-	1	-
	Учрал	5	6	3	-	-
Хүнийг амиа хорлох нөхцөл байдалд хүргэх		-	1	3	2	-
Хүчин		1	4	3	2	4
Дээрэм		-	1	4	1	-
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх		-	15	19	1	-
Хулгай	Иргэдийн өмчийн	23	8	23	24	14
	Малын	7	-	-	1	-
	Халаасны	1	1	1	-	-
	Автомашины	2	-	1	-	1
Залилан		21	11	27	53	34
Бусдын бие махбодид гэмтэл учруулсан		61	46	79	40	78
Авто тээвэр		3	-	4	3	6
Бусад		13	15	18	32	21

Гэмт хэрэгт холбогдогчид, бүгд	57	66	116	168	123
Үүнээс:					
Ажилгүй	47	51	80	115	35
Албан хаагч	-	1	5	3	5
Сурагч	-	-	7	8	4
Оюутан	2	-	2	3	6
Малчин	-	-	3	1	3
Төрийн бус байгууллагын ажилтан	1	1	2	7	4
Хоригдол	3	-	-	-	-
ХХЭ болон хувийн хэвшилд ажиллагч	4	13	17	29	66
Эрүүлжүүлэгдсэн хүн	1 811	906	841	489	242
Үүнээс: Эмэгтэй	-	-	102	39	20

Зураг 5. Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг, хороодоор

Гэмт хэргийн улмаас 1 хүн нас барж, 90 хүн гэмтэж бэртсэн бөгөөд иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагад нийтдээ 1926.2 сая төгрөгийн хохирол учруулсны 957.3 сая төгрөгийн хохирлыг нөхөн төлүүлсэн байна.

2024 оны эхний 5 сард 20408 зөрчил илрүүлж, 20245 иргэнийг 436.6 сая төгрөгөөр торгож, 25 хүнийг баривчлуулж, 63 иргэнийг торгож эрх хасаж, 41 иргэний тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасаж баривчлуулах шийтгэл оноосон байна. Саатуулах байранд 242 (эмэгтэй 20) иргэнийг эрүүлжүүлсэн байна.

Эх үүсвэр: Цагдаагийн хэлтэс

ТӨСӨВ

2024 оны эхний 5 сард дүүргийн төсөвт 9251.5 сая төгрөгийн татварын орлого төвлөрч, төлөвлөгөө 150.9 сая төгрөгөөр (1.7%) давуулан гүйцэтгэсэн үзүүлэлттэй байна.

Зураг 6. Орон нутгийн татварын орлого бүрдэлт, жил бүрийн I-V сард

Эх үүсвэр: Татварын хэлтэс

ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ҮНЭ

Түүхий эдийн үнэ өмнөх оны мөн үеэс адууны дэл 2000 төгрөгөөр (40.0%) буурч, адууны сүүл 4000 төгрөгөөр (50.0%), үхрийн шир 2500 төгрөгөөр (20.0%), ямааны ноолуур 10000 төгрөгөөр (9.1%) тус тус өссөн байна.

Хүснэгт 15. Зарим түүхий эдийн үнэ, жил бүрийн V сард

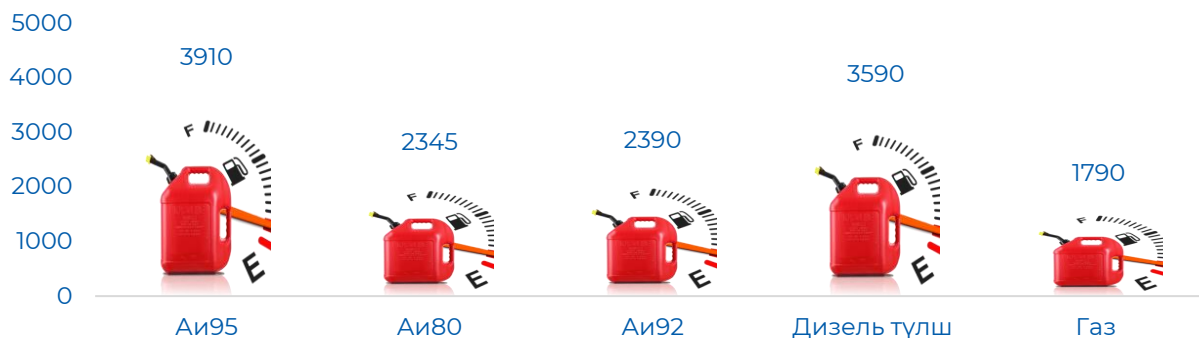
Түүхий эдийн нэр	Хэмжих нэгж	2021	2022	2023	2024
		төгрөг			
Тэмээний шир	ширхэг	45 000	18 000	30 000	-
Адууны дэл	кг	8 000	6 000	5 000	3000
Адууны сүүл	кг	10 000	10 000	8 000	12000
Адууны шир	ширхэг	12 000	8 000	12 000	-
Үхрийн шир (дундаж үнэ)	1.8-2.3 метр хэмжээтэй ширхэг	5 000	7 500	12 500	15000
Хонины ноостой нэхий	ширхэг	3 500	500	-	-
Ямааны ноолуургүй арьс	ширхэг	500	-	500	-
Ямааны ноолууртай арьс	ширхэг	-	20 000	30 000	-
Ямааны ноолуур	килограмм	110 000	95 000	110 000	120000

Хүснэгт 16. Нэг литр шатахууны үнэ, төгрөг

Шатахуун нийлүүлэгч	2023.V.30					2024.V.29				
	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ	Аи 95	Аи 80	Аи 92	Дизель түлш	Газ
Жаст Ойл	-	-	2350	3420	-	-	-	2390	3590	-
Петровис	3710	2370	2390	3490	-	3910	2370	2390	3590	-
Магнай трейд	3710	-	2390	3490	-	3910	-	2390	3590	-
Сод монгол	3710	2315	2390	3490	-	3910	2315	2390	3590	-
Шунхлай	3710	2350	2390	3490	-	3910	2350	2390	3590	-
Юнигаз	-	-	-	-	1790	-	-	-	-	1790
Дундаж үнэ	3710	2345	2382	3476	1790	3910	2345	2390	3590	1790

Эх үүсвэр: Нийслэлийн статистикийн газрын 7 хоногийн үнийн судалгааны дүн

Зураг 7. Нэг литр шатахууны дундаж үнэ 2024 оны V сард

АЖ ҮЙЛДВЭР

2024 оны эхний 5 сард үйлдвэрлэгдсэн аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад цахилгаан эрчим хүч 11.0 хувиар, дулаан хангамж 8.8 хувиар тус тус өсч, усан хангамж 9.1 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 17. Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Нийт үйлдвэрлэлт					
		Биет хэмжээ			Үнийн дүн сая/төг		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
<i>Эрчим хүчний үйлдвэр:</i>							
Цахилгаан	сая.квт.цаг	80.1	91.3	101.8	14 818.3	20 264.2	21 350.9
Дулаан	мян.гкал	51.1	49.7	54.1	2 164.7	2 923.2	3 108.7
Усан хангамж	мян.м³	307.6	229.9	208.9	512.4	417.6	374.1
<i>Олборлох үйлдвэр:</i>							
Шохойн чулуу	тонн	13.4	1.8	7.8	214.9	26.8	110.1
Хайрга	мян. м³	1.3	2.9	1.8	16.9	49.5	39.3
Элс	мян.м³	21.1	13.6	10.6	222.6	148.7	188.4
Дайрга	мян.м³	-	54.7	27.5	-	564.2	241.4
<i>Боловсруулах үйлдвэр:</i>							
Тоосго	мян. ш	1 127.0	1 470.2	2312.0	191.6	319.0	492.7
Эрдэст нунтаг	мян.тонн	-	-	814.6	-	-	47.2
Цемент	мян.тонн	6.1	4.0	4.0	1 097.8	1 027.8	973.2
Бетон зуурмаг	мян.тонн	-	2.8	5.3	-	677.2	1 343.1
Аюултай хог хаягдал зайлуулах	тонн	435.0	393.8	363.1	600.7	546.6	486.5
Аюулгүй хог хаягдал булах	тонн	28.5	44.4	66.6	340.0	540.5	830.0
Оёдол	мян. ш	2.4	-	-	79.5	-	-
Бусад төрлийн оёмол эдлэл	ширхэг	479	-	-	14.9	-	-
Берзинтэн цүнх	ширхэг	309	1 126	-	11.0	57.2	-
Хэвлэлийн будаг	мян. ш	5.8	2.1	-	286.4	10.2	-

Резинен эдлэл	ш	-	-	-	1 572.8	1 763.9
Хүндрүүлэгч	ш	-	-	-	-	5 600.0

Хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл:

Талх	тонн	5.5	2.9	1.9	7.6	10.8	6.6
Нарийн боов, жигнэмэг	тонн	5.8	4.0	3.0	17.4	14.0	11.4
Бялуу	тонн	1.2	2.2	-	14.4	33.0	-
Эмчилгээний цай	кг	1 266.8	-	-	37.5	-	-
Үхрийн сэврээсэн мах	тонн	129.1	54.7	27.5	1 290.0	661.5	241.4
Хонины сэврээсэн мах	тонн	93.7	103.7	107.6	783.9	809.5	797.9
Ямааны сэврээсэн мах	тонн	14.2	10.8	0.9	96.3	82.9	5.4
Адууны сэврээсэн мах	тонн	-	1 697.6	-	-	13 580.6	-
Утсан чанасан болон хагас боловсруулсан мах	тонн	-	5 532.0	-	-	38 724.0	-
Цэвэр ус	мян. литр	6 251.0	6 400.0	5448.0	2 056.8	2 350.0	1 891.0

Эх үүсвэр: Дүүргийн аж үйлдвэрийн салбарт үйл ажиллагаа тогтмол явуулсан ААН-ын дүнгээр

МАЛ АЖ АХУЙ

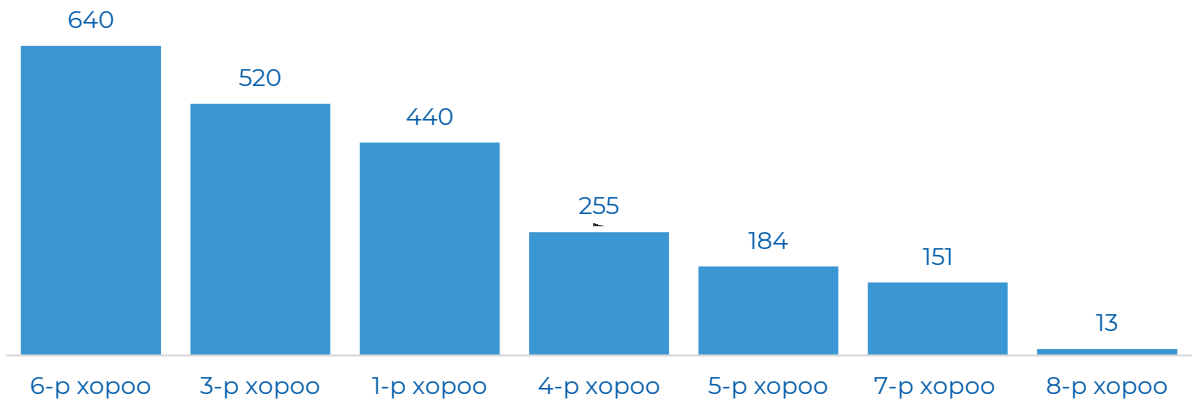
2024 оны эхний 5 сард бойжсон нийт төлийн 13.6 хувийг унага, 20.1 хувийг тугал, 42.9 хувийг хурга, 23.4 хувийг ишиг эзэлж байна. Дүүргийн хэмжээнд мал төллөлт 45.8 хувьтай байна.

Хүснэгт 18. Мал төллөлт, том малын хорогдол малын төрлөөр

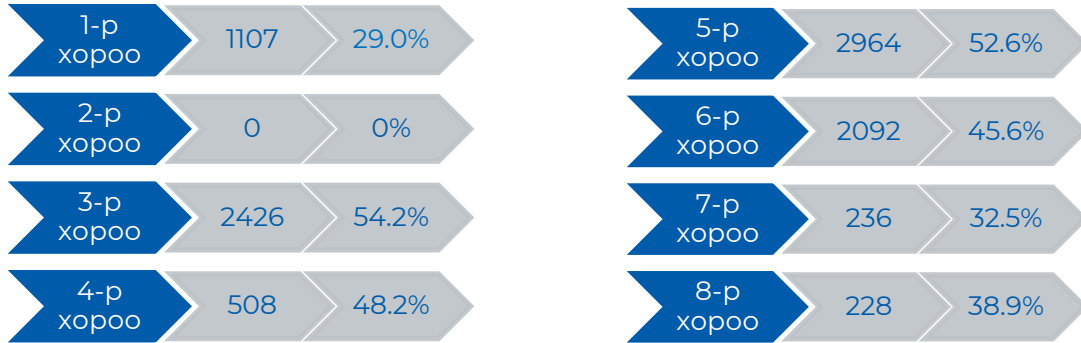
Үзүүлэлт / төрөл	2024 I-V					
	Бүгд	Тэмээ	Адуу	Үхэр	Хонь	Ямаа
Төллөсөн хээлтэгч	9561	0	1297	1920	4104	2240
Гарсан төл	9561	0	1297	1920	4104	2240
Хорогдсон төл	343	0	14	30	201	98
Бойжсон төл	9218	0	1283	1890	3903	2142
Хорогдсон том мал	2203	0	322	257	975	649
Хорогдсон хээлтэгч	701	0	74	99	320	208

Эхний 5 сарын байдлаар том малын зүй бус хорогдлоор 6-р хороонд 640 (29.0%) буюу хамгийн их малын хорогдолтой байна. 8-р хорооны хорогдол хамгийн бага 13 (0.6%) гарсан төл байна.

Зураг 8. Том малын зүй бусын хорогдол хороодоор

Зураг 9. Гарсан төл хороодоор

Эх үүсвэр: Хороодын сар бүрийн мал төллөлт, хорогдлын мэдээний нэгдсэн дүн

МЭДЭЭЛЭЛ, ХАРИЛЦАА ХОЛБОО

Дүүргийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа холбооны байгууллага 232.6 сая төгрөгийн орлоготой ажиллаж, үүнээс 113.9 сая төгрөг (48.9%) нь хүн амд үзүүлсэн үйлчилгээний орлого эзэлж байна.

Телефон цэгийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 51 (5.6%) буурсан байна. Нийт суурин телефон цэгийн 463 (53.8 %) нь айл өрхийн эзэмшилд байгаа бол 262 (30.4%) нь төсвийн байгууллагад, 135 (15.8%) нь бизнесийн байгууллагуудад ашиглагдаж байна.

Хүснэгт 19. Харилцаа холбооны салбарын үндсэн үзүүлэлт, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2021	2022	2023	2024
Нийт орлого	сая төгрөг	113.6	201.9	225.8	232.6
Үүнээс: хүн амд үзүүлсэн үйлчилгээний	сая төгрөг	55.6	98.9	110.6	113.9
Телефон цэг	тоо	819	697	911	860
Үүнээс: айл өрх	тоо	527	375	504	463
Интернет үйлчилгээний цэг	тоо	2	2	2	2
Интернет үйлчилгээний суудал	тоо	17	17	22	2

Интернет үйлчилгээний цэгээр үйлчлүүлэгчид	тоо	189	280	500	400
Интернетийн байнгын хэрэглэгчид	тоо	340	384	748	689
Таксофон	тоо	1	1	1	0

Эх үүсвэр: Налайх дүүргийн холбооны газар

АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Дүүргийн Онцгой байдлын хэлтэс 2024 оны эхний 5 сард гамшиг, гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзлэгийг хийж нийт 264 объектод шалгалт хийснээс, 453 зөрчил илрүүлэн, 421 зөрчлийг арилгуулан, гал түймрийн улсын хяналтын байцаагчийн заавал биелүүлэх албан шаардлага 82, зөрчлийн тэмдэглэл 0, ажлын байрны галын аюулгүй байдлын дүгнэлт 75, танилцуулга 2, мэдэгдэл 0, гал түймэр унтраасан нотломж 42, гал түймэр гаргасан тухай акт 7 хүргүүлсэн байна. Мөн объектын гал түймрийн 42 дуудлагаар ажиллаж, 1300.0 сая төгрөгийн өмч хөрөнгийг авран хамгаалсан байна.

Хүснэгт 20. Гал түймрийн дуудлагын тоо, жил бүрийн I-V сард

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2020	2021	2022	2023	2024
Бүгд		16	18	33	32	42
Өмчийн хэлбэрээр:						
Төрийн өмч	тоо	-	-	2	1	-
Хувийн өмч	тоо	15	18	28	26	28
Аж ахуйн нэгж	тоо	1	-	3	5	14
Гал түймэрт өртөж шатсан:						
Нас барсан	хүүхэд	-	-	-	-	-
	том хүн	-	2	-	-	-
Түлэгдэж бэртсэн	хүүхэд	-	-	-	-	-
	том хүн	-	-	-	-	-
Өвөл зуны сууц	тоо	2	8	6	10	22
Гэр	тоо	3	6	9	12	7
Хог, хогийн суваг	тоо	3	2	8	10	7
Машин техник	тоо	4	1	4	-	-
Барилга байгууламж	тоо	1	1	4	-	2
Малын хашаа саравч	тоо	-	-	2	-	2
Бусад	тоо	3	-	-	-	-
Шалтгаан:						
Цахилгааны	тоо	1	4	15	15	27
Ил задгай асгасан үнс, нурмаас	тоо	5	4	7	6	-
Лаа, тамхи, шүдэнз	тоо	-	3	1	2	-
Пийшин зуухны цонолт	тоо	-	2	5	9	10
Машин техник гэмтэл, буруу ашигласан	тоо	3	1	2	-	3
Архидан согтуурснаас	тоо	-	-	-	-	1
Бусад	тоо	1	1	3	-	-
Шалтгаан тогтоогдоогүй	тоо	6	3	-	-	1
Аварсан эд хөрөнгө:						
Хүн	тоо	-	-	-	-	-
Өвөл зуны сууц	тоо	3	7	3	3	-
Гэр	тоо	1	-	-	-	5
Барилга байгууламж	тоо	1	-	3	3	1
Машин техник	тоо	4	1	3	-	4

Галын онц аюултай объект	тоо	-	-	-	-	1
Малын хашаа саравч	тоо	-	-	-	-	1
Эд хөрөнгө	сая/төг	312.0	271.0	1 367.0	1 325.7	2 824.0

Эх үүсвэр: Онцгой байдлын хэлтэс

Хүснэгт 21. Газартай холбоотой асуудал шийдвэрлэлт

2024 оны эхний 5 сард дүүргийн Засаг даргын 5 удаагийн захирамжаар нийт 878 иргэн, аж ахуйн нэгжийн захирамж гарсанаас 857 иргэн, 21 аж ахуйн нэгж, албан даргын 18 удаагийн тушаалаар нийт 578 иргэн, аж ахуйн захирамж гарснаас 537 иргэн, 41 аж ахуйн нэгж байгууллагатай холбоотой асуудлыг шийдвэрлэсэн байна. Мөн Нийслэлийн Засаг даргын 3 удаагийн захирамжаар газар өмчлөх хүсэлт гаргасан 15 хамтран өмчлөгч хасуулах 18 иргэний асуудлыг шийдвэрлэсэн.

Зориулалт	Газрын хэмжээг өөрчлөх	Газар эзэмших эрхийг хүчингүй болгох	Газар эзэмших эрх олгох, баталгаажуулах	Газар эзэмших эрхийг шилжүүлэх	Газар өмчлөх	Хамтран өмчлөгч хасуулах	Газрын байршил өөрчлөх	Газар эзэмших эрх сэргээх хугацаа сунгах
Иргэн, ААНБ-ын тоо	14	1	793	506	15	18	70	72

Эх үүсвэр: Газар зохион байгуулалтын алба

ӨРГӨДӨЛ ГОМДОЛ, ШИЙДВЭРЛЭЛТ

Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушуултанд хандаж гаргасан өргөдөл, гомдлыг бүртгэх, шилжүүлэх, шийдвэрлэх, хариу өгөх, хяналт тавих, тайлагнах ажлыг “Налайх сонсож байна” 7023-2727, 1800-1200 тусгай дугаарын утас, Засгийн газрын 11-11 утас, www.ub1200.mn цахим хуудас, Check my service аппликейшн зэргээр иргэдийн гомдол, хүсэлт, саналыг хүлээн авч байна.

2024 оны эхний 5 сард дүүргийн Засаг Даргын Тамгын газарт нийт 210 санал, хүсэлт, өргөдөл хүлээн авсан байна. Эдгээрээс 183 санал, хүсэлт, өргөдөлд хариу өгч, шийдвэрлэх шатандаа явагдаж байгаа 27 санал хүсэлт байна. Санал хүсэлтийн шийдвэрлэлт 87.0 хувьтай. Ирсэн өргөдөл, гомдол, саналын 128 (60.9%) нь бичгээр, 82 (39.1%) нь тусгай дугаар болон гар утасны аппликейшн үйлчилгээгээр хандсан байна.

Эх үүсвэр: ЗДТГ-ын нэг цонхны үйлчилгээ

Танилцуулгыг татаж авах линк :

<http://www.ubstat.mn/Report>
 Налайх дүүргийн Статистикийн хэлтэс FaceBook page хуудас

Утас: 7023-3672
 УБ хот, Налайх дүүрэг ЗДТГ-ын байр 2 давхар 210 тоот

НАЛАЙХ ДҮҮРГИЙН СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

Хөгжил дэвшил, сайн сайхан бүхний төлөө
иргэн бүрийн оролцоо чухал бөгөөд
өнөөдөр хийсэн зөв үйлдэл тань
ирээдүйд ирэх мянга мянган боломжийн эхлэл юм.

Авлига, ашиг сонирхлын зөрчилтэй хэн
бүхэнд “ҮГҮЙ ГЭЖ ХЭЛЭЭД ӨӨРЧИЛЬЕ”.
Авлигад үгүй гэж хэлье.

Авлигын эсрэг

...НЭГДЬЕ

Үгүй гэж хэлээд өөрчилъе!